

Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání

Závěrečná souhrnná zpráva

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

ZLEPŠOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VŠECH ŽÁKŮ V INKLUZIVNÍM RÁMCI VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná souhrnná zpráva

RAISING THE ACHIEVEMENT
OF ALL LEARNERS IN INCLUSIVE EDUCATION

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání (Agentura) je nezávislá a samosprávná organizace. Agentura je spolufinancována ministerstvy školství v jejich členských zemích a Evropskou komisí a je podporována Evropským parlamentem.

Spolufinancováno z
programu Evropské
unie Erasmus+

Podpora Evropské komise při přípravě této publikace nepředstavuje zaštitění obsahu, který reflektuje pouze stanoviska autorů, a Komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.

Názory vyjádřené jakoukoli osobou v rámci tohoto dokumentu nutně nereprezentují oficiální názory Agentury, jejich členských států ani Evropské komise.

Editoři: Verity J. Donnelly a Anthoula Kefallinou, pracovnice Agentury

Výtahy z dokumentu jsou povoleny, pokud je jasně označen zdroj. Tato zpráva by měla být označována následujícím způsobem: Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2017. *Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání: Závěrečná souhrnná zpráva.* (V.J. Donnelly a A. Kefallinou, eds.). Odense, Dánsko

K dosažení lepší přístupnosti je tato zpráva k dispozici ve 25 jazycích a v přístupném elektronickém formátu na webové stránce Agentury: www.european-agency.org

Jedná se o překlad originálního anglického textu. V případě pochybností ohledně přesnosti informací v překladu si prosím ověřte originální anglický text.

ISBN: 978-87-7110-721-0 (elektronické)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2017

Sekretariát
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kancelář v Bruselu
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

OBSAH

ÚVOD	5
ZÁKLADNÍ SOUVISLOSTI	6
ZÁVĚRY PROJEKTU	7
DOPORUČENÍ	9
Doporučení pro vedení školy a učitele	11
Doporučení pro osoby s vedoucím postavením v rámci systému a tvůrce politik	12
VÝSTUPY PROJEKTU	14
LITERATURA	14

ÚVOD

Po celé Evropě je stále větší pozornost věnována vysoké ceně, kterou platí jednotlivci – a společnost obecně – za nedokončení školy a nerovné příležitosti. Zlepšování výsledků všech žáků není považováno za pouhou politickou iniciativu, ale za etický imperativ.

Na základě žádostí svých členských zemí realizovala Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání (Agentura) projekt nazvaný Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání (RA) (2014–2017). Tento projekt zkoumal přístupy, které přímo či nepřímo ovlivňují motivaci mladých lidí k učení a jejich schopnost se učit. Je pravděpodobné, že tyto přístupy zvýší účast a zapojení, pomohou snížit počet žáků s nedokončeným vzděláním a v konečném důsledku zlepšit výsledky všech žáků.

Projekt RA zahrnuje žáky, učitele, vedení školy, vědce, rodiče/opatrovníky a tvůrce politik na místní i národní úrovni. Jeho cílem je prozkoumat pedagogické strategie a přístupy k výuce, které nejlépe podporují učení a jsou efektivní při zlepšování výsledků všech žáků. Taktéž se zaměřil na způsoby, jakými může vedení školy podpořit:

- přípravu, realizaci a monitoring vstupů a procesů v rámci zlepšování výsledků,
- účast žáků a rodičů/opatrovníků na učebním procesu,
- „měření“ všech forem úspěchu a analýzu výsledků za účelem podpory dalšího rozvoje.

Tyto záležitosti jsou zvažovány v kontextu národní a místní politiky. Projekt zkoumal, jak může politika efektivně podpořit studentská společenství ve snaze o jejich organizační rozvoj a všechny zúčastněné strany při jejich spolupráci na zlepšování výsledků všech žáků.

Projektu se zúčastnily tyto země: Belgie (vlámsky a francouzsky hovořící společenství), Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království (Anglie, Severní Irsko, Skotsko a Wales), Španělsko, Švédsko a Švýcarsko.

Středem pozornosti projektu při praktických aktivitách byla tři studentská společenství:

- Istituto Tecnico Agrario Sereni (střední škola) a Istituto Comprensivo Antonio Rosmini (první a druhý stupeň základní školy), Řím, Itálie
- Skupina škol v oblasti Łajski (první a druhý stupeň základní školy), obec Wieliszew, Polsko

- Studentské společenství Calderglen (Střední škola v Calderglenu a Střední škola v Sandersonu – běžná škola a speciální škola na jednom místě), East Kilbride, Spojení království (Skotsko).

Každá zúčastněná členská země Agentury nominovala dva účastníky (výzkumného pracovníka a člena vedení školy) zapojené do projektu. Každý účastník byl spojen s jedním z těchto studentských společenství a během projektu jej dvakrát navštívil. Každé studentské společenství stanovilo priority pro práci a dostávalo se mu podpory prostřednictvím internetového projektového fóra. Přehled literatury přinesl relevantní vědecké důkazy pro práci projektu (viz www.european-agency.org/publications/reviews/raising-the-achievement-of-all-learners-in-inclusive-education-literature).

Studentská společenství provedla na začátku fáze praktické práce projektové samohodnocení, které se pak opakovalo ke konci projektu. Více informací o samohodnocení naleznete na adrese: www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review.

Další důkazy pak byly pro projekt obstarány z podrobných zpráv a ukázek politik a praktických postupů zaměřených na zlepšování výsledků žáků z mnoha ze zúčastněných zemí. Zprávy z jednotlivých zemí naleznete spolu s rámcem pojetí projektu na adrese: www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement.

Metodologie projektu je v plném rozsahu popsána v příloze souhrnné zprávy projektu *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education: Lessons from European Policy and Practice [Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání: Poznanky z evropské politiky a praxe]* (viz www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-project-overview).

ZÁKLADNÍ SOUVISLOSTI

Práce na projektu RA se opíraly o Úmluvu OSN o právech dítěte (1989) a Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením (2006). Ty zajišťují rámec přístupu zaměřeného na práva pro všechny žáky. Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením poskytuje další pokyny ve svém *Obecném komentáři č. 4* (2016) k právu na inkluzivní vzdělávání (viz www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/GC.aspx). Tyto úmluvy podporují společně s cílem udržitelného rozvoje OSN č. 4 – „zajistit inkluzivní a spravedlivé kvalitní vzdělávání a podporovat příležitosti k celoživotnímu učení pro všechny“ (OSN, 2015) – práva žáků se zdravotním postižením. Zajišťují, aby tito žáci nebyli marginalizováni či vyloučeni ze vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu (Evropská agentura, 2015).

Projekt RA se nezaměřoval na samotnou inkluzi, ale na dosažení cenných výsledků pro všechny žáky. Inkluze se stává základním principem, který umožňuje školám se zlepšovat ve své reakci na rozdíly mezi jednotlivými žáky. Tímto způsobem zvyšují školy svoji způsobilost poskytovat spravedlivé a kvalitní vzdělávání pro všechny.

Tento projekt také odpovídá zásadám a prioritám stanoveným na evropské úrovni. Publikace *Závěry o začlenění v rámci rozmanitosti v zájmu dosažení vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny* zdůrazňuje, že: „rovnost a spravedlnost nejsou totožné a systémy vzdělávání musejí upustit od tradičního pojetí založeného na stejném přístupu ke všem“ (Rada Evropské unie, 2017, str. 4). Evropská komise (2017) uvádí, že rozvíjení kapacity a role učitelů a vedení škol je zásadní pro vytvoření jasné strategické vize a způsobu vedení, který zlepšuje zkušenosti a výsledky všech žáků – prostřednictvím politik, které jsou inkluzivní a flexibilní.

Projekt RA se věnoval problémům, které ovlivňují zkušenosti studentů pocházejících z různých prostředí, kteří v rámci svého vzdělávání čelí různým výzvám. Přináší syntézu informací z rozmanitých vzdělávacích systémů s příklady přístupů založených na důkazech, které posouvají politiku i praxi kupředu a umožňují žákovi úspěch.

ZÁVĚRY PROJEKTU

Projekt RA vytvořil celoevropské studentské společenství, v němž se spojily různé perspektivy. Účastníci byli požádáni, aby nejen poskytli informace, ale aby politiku kriticky zhodnotili a kreativně přemýšleli o východiscích pro svoji vlastní praxi. Zkoumání studentských společenství zahrnutých do projektu zdůraznilo potřebu co nejlépe využít zdroje prostřednictvím využívání intelektuálního a sociálního kapitálu pro rozvoj, změnu a růst organizace.

Jak již bylo naznačeno, projekt podpořil potřebu přesunout se od kompenzačních přístupů k proaktivnějším intervenčním a preventivním přístupům, které zvyšují schopnost všech škol nabídnout kvalitní podporu všem žákům. Tento projekt se staví za pohled na inkluzivní vzdělávání jako na „mega strategii“ pro zlepšení výsledků všech žáků (Mitchell, 2014, str. 27), která nabízí výzvy vedoucí k rozvoji praktických zkušeností učitelů a vedení a organizace školy.

Práce studentských společenství zahrnutých do projektu odhalila přínosy:

- opatření zaměřených na zdraví a pohodu všech žáků a jejich podporu, aby si byli vědomi toho, že dovednosti a vlastnosti lze rozvíjet vhodně zaměřenou a pilnou prací a vytrvalostí,

- flexibilních příležitostí k učení, které zajišťují kontinuitu a postup jednotlivými fázemi vzdělávání a relevantnost učení pro život a práci,
- společného vedení a větší spolupráce mezi zaměstnanci škol,
- partnerství s rodiči, opatrovníky a rodinami na podporu aspirací a zapojení žáka,
- zapojení místní komunity a zaměstnavatelů za účelem zlepšení relevantnosti osnov a zajištění pracovních příležitostí.

Tento projekt také zdůraznil potřebu sledovat rozvoj školy „inkluzivním okem“. Důraz na spravedlnost by se měl objevovat ve všech školních strukturách a procesech (např. seskupení žáků, alokace pracovníků, přístup k osnovám a širším aktivitám, akreditace učení a kvalifikace, alokace zdrojů). Je také nutné analyzovat úspěchy a výsledky žáků a pomoci tak zajistit spravedlivou příležitost dosáhnout výsledků, které mají význam pro budoucí úspěch.

Projekt RA se také věnuje otázce odpovědnosti a potřebě vyřešit konflikt mezi tržními reformami a spravedlností pomocí širších měřítek úspěchu, než jsou formální testy. Mezi tato měřítka patří kromě akademických úspěchů také osobní, sociální a širší výsledky. Když se s žáky na závěrečné konferenci projektu RA probíral úspěch, jejich názory se značně lišily. To potvrzuje potřebu přejít od úzkých standardizovaných měřítek úspěchu k osobnějším způsobům, jak ocenit širší a autentičtější výsledky.

Průzkum v rámci projektu RA ukázal, že důraz na průběžnou podporu pro učitele a vedení školy může zlepšit schopnost škol podpořit výsledky všech žáků. Praktická práce v průběhu projektu také odhalila způsoby, jak budovat profesní a odborné znalosti učitelů tak, aby odpovídaly různorodým potřebám žáků. Díky tomu budou učitelé vymýšlet inovativnější způsoby, jak zorganizovat učení pro všechny. Tyto znalosti lze získat prostřednictvím vytváření sítí v rámci studentského společenství i mimo něj (např. s místními univerzitami, jinými školami/vzdělávacími institucemi a místními odborníky) a zlepšit tak praktické postupy založené na datech v rámci školy.

V průzkumu projektu RA uvedlo pouze pár zemí, že systematicky využívají průzkumy mezi zúčastněnými osobami pro účely zajištění kvality, ačkoli takové průzkumy mohou významně přispět k procesům zlepšování školy. Během projektu bylo vedení školy i učitelé vyzváni k tomu, aby spolu navzájem pracovali na cyklickém procesu samohodnocení (více informací naleznete na adrese www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review). Projekt potvrdil myšlenku, že monitoring kvality vzdělávání je klíčový pro zlepšování školy. To vede k hlubšímu pochopení struktur a procesů a jejich dopadu na výsledky pro všechny žáky.

Závěry projektu poté zdůraznily opatření, která překračují hranice rovnosti příležitostí a zajišťují inkluzi a posun směrem k spravedlnosti. Společnou vlastností těchto opatření je to, že všechny zúčastněné osoby – učitelé, žáci, členové vedení – pracují na „prorůstovém nastavení cílů“, které vidí tvrdou práci a vytrvalost jako něco, co přispívá k úspěchu.

DOPORUČENÍ

Projekt RA ukázal, že jsou k dosažení dokonalosti i spravedlnosti v kvalitních vzdělávacích systémech nezbytná konkrétní opatření. Ta zahrnují:

- poskytování zdrojů školám a systémům, které jim umožňují co nejdříve zasáhnout a podpořit žáky se špatným prospěchem a žáky, u nichž hrozí, že studium ukončí,
- nabízení inovativních přístupů a personalizovaných způsobů vzdělávání různorodým žákům,
- podporování silného strategického vedení, které přisuzuje velkou důležitost spravedlnosti a lepším výsledkům pro všechny žáky.

Výše uvedená opatření ukazují směrem k potřebě vypracovat celkový přehled celého systému pro účely zajištění konzistence mezi různými úrovněmi systému a oblastmi politik.

Je důležité mít na paměti, že doporučení na úrovni školy vyžadují k úspěšnému zavedení do praxe podpůrný politický kontext na regionální/národní úrovni.

Aktivita projektu RA potvrdily postoj, že inkluze – a zlepšování výsledků – ve školách je ovlivněna například pedagogikou, podporou učení, vedením, pohodou a zapojením žáka, osnovami, kolaborativním přístupem k práci, organizací školy a podpůrnými systémy. Tyto klíčové oblasti byly v průběhu projektu prozkoumány a nabídly příklady toho, jak by bylo možné zlepšit politiku i praxi na národní a místní/školní úrovni. Projekt se také zaměřuje na politiku a praxi pro rozvoj kolektivní schopnosti všech zúčastněných stran – a zejména samotných žáků – podpořit proces zlepšování školy.

Níže uvedená doporučení projektu se zaměřují na dvě hlavní cílové skupiny:

- vedení školy a učitelé
- osoby s vedoucím postavením (na místní/regionální nebo národní úrovni) a tvůrci politik.

Závěry projektu RA potvrzují závěry a doporučení dřívější práce Agentury, které jsou taktéž zdůrazněny níže.

Doporučení pro vedení školy a učitele

Vedení školy hraje klíčovou roli při každé reformě vzdělávání. Při svém rozhodování, které ovlivňuje seskupení žáků, alokaci pracovníků, přístup k osnovám a akreditačním příležitostem a alokaci zdrojů, musí upřednostňovat spravedlnost a dokonalost pro všechny. Z toho vyplývá, že musí také projevit závazek vůči průběžnému profesnímu vzdělávání pro všechny učitele a ostatní zúčastněné strany.

Vedení školy a učitelé by měli:

- **Vybudovat silný tým vedení a rozdělovat úkoly mezi zúčastněné strany tak, aby zajistili udržitelnost a zapojení.** Mezi klíčové úlohy patří efektivní využívání interních a externích dat/informací k zajištění, že vývoj (ve výuce i studiu, osnovách, hodnocení a organizaci školy) zajišťuje spravedlivé příležitosti pro všechny žáky a že jsou všechny zúčastněné strany zapojeny do kontroly a rozvoje školy.
- **Navodit školní etos, který podporuje zdvořilou interakci mezi všemi zúčastněnými stranami.** Způsob vyjadřování o žácích by se měl vyhnout nálepkování či kategorizaci. Všichni zaměstnanci by měli převzít odpovědnost za úspěch a pohodu všech žáků v rámci flexibilních forem organizace. Dialog by se měl zaměřovat na „záměrné plánování úspěchu všech žáků“ (EENET, 2017) v zájmu zajištění personalizovaných příležitostí k dosažení pokroku. Měl by také zahrnovat naslouchání hlasu žáka a díky tomu pak zvyšování účasti a zapojení.
- **Zajistit výuku a učení založené na datech.** Školy by se měly aktivně zapojovat do výzkumu a podporovat inovativní přístupy, které umožní všem žákům dosáhnout pokroku. Bylo by vhodné vytvořit systémy/partnerství k zajištění přístupu k aktuálním datům z výzkumů. Tyto systémy/partnerství by měly také podporovat školní výzkumné aktivity s dostatkem času vyhrazeného na tuto formu kolaborativního profesního vzdělávání a rozvoje.

Aktivity projektu RA taktéž potvrdily doporučení předchozích projektů Agentury, která apelují na vedení škol a učitele, že mají:

- **Vypracovat flexibilní osnovy, které zajistí relevantnost pro všechny žáky.** Ty by se měly zaměřovat nejen na akademický obsah, ale měly by také zahrnovat širší dovednosti připravující žáky na život, práci a osobní rozvoj (např. osobní/sociální dovednosti, umění, sport atd.). Školy by měly pro žáky vytvářet příležitosti výběru,

kteří zvýší zapojení, a měly by brát v úvahu nové příležitosti k dalšímu vzdělávání, školení a zaměstnání, aby tak připravily všechny mladé lidi na přechod do pozitivních a udržitelných fází života.

- **Rozvíjet „hodnotící gramotnost“ mezi učiteli a dalšími zúčastněnými stranami**, aby uměli:
 - používat informace z hodnocení při práci s žáky za účelem podpory dalšího učení,
 - spolupracovat s kolegy a podělit se s nimi o porozumění standardům a o názory na pokrok žáků, aby byly zajištěna neustále vysoká očekávání pro všechny.
- **Vybudovat struktury/procesy, které podporují spolupráci s rodinami a poskytovateli specializovaných služeb** (např. odborníci z oblasti zdravotnictví, sociálních služeb atd.) v zájmu zlepšení podpory pro všechny žáky, a to zejména pro ty se zdravotním postižením a složitějšími požadavky, co se týče podpory. Sdílení odborných znalostí přispěje k vybudování kapacity/schopnosti stran zúčastněných ve studentském společenství a zamezení stigmatizaci/segregaci žáků.

Doporučení pro osoby s vedoucím postavením v rámci systému a tvůrce politik

Podle nedávných výzkumů a projektových dat by měli osoby s vedoucím postavením a tvůrce politik podporovat kolaborativní přístupy v rámci škol a mezi školami. Musí také zajistit, aby vedení školy mohlo strategicky pracovat na budování kapacity všech zaměstnanců. Jmenování a přidělování zaměstnanců do škol / studentských společenství musí být v průběhu času stabilní v zájmu navázání efektivních vztahů a zajištění spravedlivějších výsledků a větších úspěchů pro všechny žáky.

Osoby s vedoucím postavením a tvůrce politik by měli:

- **Rozvíjet způsoby, jak sbírat a sdílet informace o tom, co funguje**, aby bylo zajištěno, že jsou data výchozím bodem při formulování vytváření, realizace a hodnocení politik. Školy / studentská společenství by měla spolupracovat na rozvoji praxe založené na datech, na rozvoji vůdčích dovedností a na soustavném odborném růstu učitelů.

Aktivita projektu RA taktéž vyzývá v souladu s dřívějšími projekty Agentury osoby s vedoucím postavením a tvůrce politik k tomu, že mají:

- **Zprostředkovat celostátní dialog s cílem zajistit společné porozumění inkluzivnímu vzdělávání**. Inkluzivní vzdělávání je nutné považovat za princip, o který se opírá pokrok

a úspěch všech žáků v systému, který zajišťuje příležitosti k učení pro všechny, a nezaměřuje se na věci související s umístěním žáků ani na kompenzační přístupy.

- **Zintenzivnit spolupráci mezi ministerstvy/odbory, která hrají ve vzdělávání klíčovou roli, a podporu žáků a jejich rodin.** Tato spolupráce by měla vést k vytvoření politiky pro spolupráci mezi službami na místní úrovni za účelem zajištění efektivní týmové práce u potřebných žáků/rodin v každé komunitě. Národní politika by také měla podporovat studentská společenství v jejich snaze o užší spolupráci s rodiči/rodinami a považovat to za klíčový faktor úspěchu žáka.
- **Zajistit srozumitelnost funkcí formativní a souhrnné diagnostiky a zaměřit se na vytvoření integrovaného systému hodnocení, který je vhodný pro daný účel a zahrnuje všechny žáky.** Je nutné vypracovat systémy hodnocení a akreditace, které uznávají širší přístup k učení a úspěchu i k akademickým úspěchům, a zajistit, aby byly jednotlivé způsoby vzdělávání oceňovány stejně. Sem by měly patřit vhodné příležitosti pro žáky, kteří čelí složitějším překážkám v učení (např. kognitivní poruchy).
- **Zajistit, aby se politika pro pregraduální vzdělávání učitelů a soustavný odborný růst zaměřovala na inkluzivní vzdělávání, spravedlnost a rozmanitost.** Pregraduální vzdělávání učitelů a soustavný odborný růst by se měly zaměřovat na postoje, hodnoty a kompetence učitelů, umožnit jim používat data a efektivně zpětně hodnotit vlastní práci, aby bylo zajištěno zlepšování se zaměřením na pozitivní výsledky pro všechny žáky.
- **Přezkoumat mechanismy odpovědnosti a zajištění kvality a zabezpečit, že jsou koherentní a podporují inkluzivní rozvoj.** Tyto struktury a procesy by měly poskytovat informace o přístupu a spravedlnosti, co se týče vstupů, procesů a výsledků způsobem, který neodporuje praxi ani neopomíjí zranitelné žáky. Měly by také umožnit školám, aby se soustředily na pokrok a úspěch všech žáků, a ne pouze na to, co lze snadno změřit.

Tvůrci politik musí taktéž investovat do krátkého období, což může potenciálně ušetřit peníze dlouhodobě. Musí také naplánovat realistickou časovou osu pro každou reformu. Tyto body mají dopad na rozhodování v politických cyklech, které mohou být příliš krátké na to, aby byl vidět dopad provedených změn.

Tyto změny musí řešit sociální a vzdělávací nerovnosti komplexně v podobě rozsáhlé transformace. Malé intervence nemohou vykompenzovat nerovnosti v systému, který je ze své podstaty nespravedlivý.

VÝSTUPY PROJEKTU

Další informace jsou k dispozici na internetových stránkách projektu: www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement. Naleznete zde rámec pojetí projektu a zprávy o přístupech jednotlivých zemí ke zlepšování výsledků. Mezi výstupy tohoto projektu také patří:

- Souhrnná zpráva projektu: *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education: Lessons from European Policy and Practice [Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání: Poznatky z evropské politiky a praxe]*. Viz www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-project-overview
- *Raising the Achievement of All Learners: A Resource to Support Self-Review [Zlepšování výsledků všech žáků: Pomůcka pro samohodnocení]*. Viz www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-self-review
- *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education – Literature Review [Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání – Přehled literatury]*. Viz: www.european-agency.org/publications/reviews/raising-the-achievement-of-all-learners-in-inclusive-education-literature
- Guidance for teachers and school leaders [Příručka pro učitele a vedení školy]. Viz www.european-agency.org/agency-projects/raising-achievement.

LITERATURA

Enabling Education Network (EENET), 2017. *Quote of the Week [Citát týdne]*. 10. července 2017. twitter.com/GlobalEENET/status/884318037763141632 (Poslední přístup: říjen 2017)

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2015. *Stanovisko Agentury k inkluzivním vzdělávacím systémům*. Odense, Dánsko. www.european-agency.org/publications/brochures-and-flyers/agency-position-on-inclusive-education-systems-flyer (Poslední přístup: srpen 2017)

Evropská komise, 2017. *Teachers and school leaders in schools as learning organisations. Guiding Principles for policy development in school education [Učitelé a vedení školy ve školách jako vzdělávacích organizacích. Vůdčí principy pro tvorbu politik v rámci školního vzdělávání]*. Zpráva z ET 2020 Pracovní skupiny Školy 2016-2018. ec.europa.eu/education/sites/education/files/teachers-school-leaders-wg-0917_en.pdf (Poslední přístup: říjen 2017)

Mitchell, D., 2014. *What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies [Co opravdu funguje ve speciálním a inkluzivním vzdělávání: Používání strategií výuky založených na datech]*. Londýn: Routledge

Organizace spojených národů, 1989. *Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte*. New York: Organizace spojených národů

Organizace spojených národů, 2006. *OSN Úmluva o právech osob se zdravotním postižením*. New York: Organizace spojených národů. www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html (Poslední přístup: září 2017)

Organizace spojených národů, 2015. *Cíle udržitelného rozvoje. Cíl č. 4: Kvalitní vzdělávání*. www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-4-quality-education.html (Poslední přístup: září 2017)

Rada Evropské unie, 2017. *Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o začlenění v rámci rozmanitosti v zájmu dosažení vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny*. 2017/C 62/02. eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.062.01.0003.01.CES (Poslední přístup: říjen 2017)

Sekretariát:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kancelář v Bruselu:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org